

Sygn. akt II Ca 1087/18

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Krzysztof Wąsik
Sędziowie:	SO Jarosław Tyrpa (sprawozdawca) SO Barbara Kursa

Protokolant: sekretarz sądowy Ewelina Drewnik

po rozpoznaniu w dniu 9 listopada 2018 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy z wniosku E. S.

przy uczestnictwie B. W.

o podział majątku

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie

z dnia 26 lutego 2018 r., sygnatura akt XII Ns 667/16/P

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. stwierdzić, że wnioskodawczynie i uczestnik ponoszą koszty postępowania odwoławczego związane ze swoim udziałem w sprawie;
3. przyznać od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w K. adwokat A. C. kwotę 4 428 zł (cztery tysiące cztery dwadzieścia osiem złotych) brutto tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną wnioskodawczynie z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

SSO Barbara Kursa SSO Krzysztof Wąsik SSO Jarosław Tyrpa

Sygn. akt II Ca 1087/18

UZASADNIENIE

Postanowienia z dnia 9 listopada 2018 roku

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 26 lutego 2018 roku, podjętym w sprawie z wniosku E. S. przy uczestnictwie B. W. o podział majątku, Sąd Rejonowy dla Krakowa- Podgórze w Krakowie:

- w punkcie I umorzył postępowanie wywołane wnioskiem o ustalenie równych udziałów w majątku dorobkowym;

- w punkcie II stwierdził, że przedmiotem podziału majątku dorobkowego E. S. i B. W. jest:

1/ spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku mieszkalnym przy ul. (...) w K. w zasobach Spółdzielni (...) w K. o wartości 350 000 zł (trzysta pięćdziesiąt tysięcy złotych);

2/ spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego (garażu) oznaczonego numerem(...) i położonego w budynku przy ul. (...) w K. w zasobach Spółdzielni (...) w K. o wartości 20 000 zł (dwieście tysięcy złotych);

3/ 68, 425 jednostek uczestnictwa w P. (...) P. (...) o wartości 1625, 78 zł (jeden tysiąc sześćset dwadzieścia pięć złotych siedemdziesiąt osiem groszy);

4/ 13,8973 jednostek uczestnictwa w (...), prowadzonego przez (...) Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych spółkę akcyjną w W. o wartości 4832, 23 zł (cztery tysiące osiemset trzydzieści dwa złote, dwadzieścia trzy grosze);

5/ kwota 37 559, 02 zł (trzydzieści siedem tysięcy pięćset pięćdziesiąt dziewięć złotych, osiemdziesiąt dwa grosze) z tytułu spieniężenia jednostek uczestnictwa zarządzanych przez (...) Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych spółkę akcyjną w W.;

6/ kwota 21 743, 43 zł (dwadzieścia jeden tysięcy, siedemset czterdzieści trzy złote, czterdzieści trzy grosze) pozyskana z rozliczenia umów ubezpieczenia;

- w punkcie III ustalił wartość dzielonego majątku dorobkowego na kwotę 435 760, 46 zł (czterysta trzydzieści pięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt złotych, czterdzieści sześć groszy);

- w punkcie IV dokonał podziału majątku dorobkowego w ten sposób, że przyznać na wyłączną własność:

1/ E. S. córce J. i A. składniki majątkowe opisane w punktach II 1/, II 2/, II 5/ postanowienia

2/ B. W. synowi S. i M. składniki majątkowe opisane w punktach II 3/, II 4/, II 6/ postanowienia;

- w punkcie V tytułem dopłaty zasądził od E. S. na rzecz B. W. kwotę 189 678, 79 zł (sto osiemdziesiąt dziewięć tysięcy sześćset siedemdziesiąt osiem złotych, siedemdziesiąt dziewięć groszy) płatną w terminie dwunastu miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności;

- w punkcie VI tytułem rozliczenia kosztów utrzymania majątku wspólnego zasądził od B. W. na rzecz E. S. kwotę 37 180, 94 zł (trzydzieści siedem tysięcy sto osiemdziesiąt złotych dziewięćdziesiąt cztery grosze) płatną w terminie dwunastu miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności;

- w punkcie VII oddalił żądanie E. S. o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny;

- w punkcie VIII oddalił B. W. o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy wspólnej;

- w punkcie IX stwierdził, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie;

- w punkcie X przyznał adwokat A. C. ze środków Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie kwotę 8856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych), w tym podatek VAT, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną wnioskodawczyni z urzędu;

- w punkcie XI nakazał ściąganie od B. W. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Krakowa- Podgórze w Krakowie kwotę 500 zł (pięćset złotych) tytułem połowy opłaty od wniosku, od uiszczenia której wnioskodawczyni została zwolniona.

Za bezsporne Sąd pierwszej instancji uznał to, że B. W. s. S. i H. i E. z domu S. córka J. i A. zawarli związek małżeński w dniu (...). Strony nie zawierały majątkowej umowy małżeńskiej. Wyrokiem z dnia 09 kwietnia 2001r. Sąd Rejonowy dla Krakowa- Podgórze w Krakowie oddalił wniosek B. W. o zniesienie wspólności majątkowej małżeńskiej (sygn. akt III RC 1272/99/P). Związek małżeński stron ustał przez rozwód orzeczony z winy B. W. wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 marca 2004r. (sygn. akt I 1C 2402/98/R). Orzeczenie jest prawomocne od dnia 21 stycznia 2005r.

Ponadto Sąd Rejonowy poczynił następujące ustalenia faktyczne:

W skład majątku wspólnego stron wchodzi:

- spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku przy ul. (...) w K., w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K., o wartości 350 000 zł; wartość ta nie obejmuje wartości okien i innych ewentualnych prac budowlanych, które w latach 2008 -2011 w lokalach przeprowadziła wnioskodawczyni,

- spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego (garażu) położonego przy ul. (...) w K., o wartości 20 000 zł,

- 68, 425 jednostek uczestnictwa w P. F. Subfundusz P. Akcji Polskich o wartości 1625, 78 zł, zarządzanym przez P. (...) Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych s.a. w W.,

- 13, (...) jednostek uczestnictwa w (...), prowadzonym przez S. Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych spółkę akcyjną w W., o wartości 4832, 23 zł.

W dacie ustania wspólności majątkowej małżeńskiej na rachunku inwestycyjnym E. W. znajdowały się także:

- 32, 047 jednostki uczestnictwa w funduszu P. F. Subfundusz P. Zrównoważony (konto 001- (...)) o wartości 4375, 06 zł, które spieniężyła 15 lutego 2005r., pozyskując z tego tytułu kwotę 4557, 72 zł i brak jest podstaw do uznania jej za utraconą;

- 1057, 082 jednostki uczestnictwa w funduszu P. F. Subfundusz P. Akcji Polskich (konto 003- (...)) o wartości 30 983, 07 zł, które spieniężyła 15 lutego 2005r., pozyskując z tego tytułu 33 002, 10 zł i brak jest podstaw do uznania jej za utraconą.

W dacie ustania wspólności majątkowej małżeńskiej na rachunku inwestycyjnym E. W. znajdowały się także łącznie 44, 7374 jednostek uczestnictwa w S. (...) (nr konta 100-160-308), które E. S. spieniężyła w dniu 05 lutego 2005 r., pozyskując z tego tytułu kwotę 7 769, 80 zł. Wartość ta nie została objęta żądaniem rozliczenia.

Ze skutkiem od 20 czerwca 1996r. B. W. zawarł umowę ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (POLISA nr (...)) jako uposażonych oznaczając dzieci. W dniu ustania wspólności majątkowej środki na rachunku inwestycyjnym związanym z tą umową miały wartość 13 249, 50 zł, w dniu 4 maja 2017r. 266, 95 zł, a aktualnie nie mają żadnej, albowiem uczestnik od wielu lat nie uiszcza założonych składek inwestycyjnych. Umowa ta uległa zmianie 17 czerwca 2008r. Do dnia ustania wspólności majątkowej B. W. uiszczył 14 446,91 zł tj. 50, 043% z łącznej sumy wszystkich uiszczonych przez czas trwania umowy składek (28 868, 99 zł). W dniu 4 czerwca 2013r. uczestnik pozyskał z tytułu częściowej wypłaty 29 449 zł.

Ze skutkiem do 9 października 1998r. B. W. zawarł umowę ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (POLISA nr (...)) jako uposażonego oznaczając partnerkę oraz (zastępczo) brata. W dacie ustania wspólności majątkowej środki na rachunku inwestycyjnym związanym z tą umową miały wartość 5975 zł, aktualnie nie mają żadnej, albowiem uczestnik od wielu lat nie uiszcza założonych składek inwestycyjnych. Do dnia ustania

wspólności majątkowej B. W. uiszczył 12 033,11 zł tj. 41, 704 % z łącznej sumy wszystkich uiszczonych przez czas trwania umowy składek (20 641,43 zł). i w dniu 28 maja 2013r. tytułem częściowej wypłaty pozyskał 16 800 zł.

W czasie trwania związku małżeńskiego matka wnioskodawczyni A. S., pracująca przez wiele lat w USA, udzielała stronom wsparcia finansowego i rzeczowego: kupiła komputer I., dwie drukarki o wartości 700 \$, wyposażenie mieszkania (pościel, pralka, lodówka, ręczniki), pokryła koszty zakupu parkietu w lokalu stron o wartości 4000 zł, przekazywała środki na opłaty bieżące związane z utrzymaniem mieszkania, przekazała również ze spieniężenia własnej nieruchomości kwotę 20 800 zł, którą wnioskodawczyni przeznaczyła na bieżące potrzeby domowe.

Na podstawie umowy z dnia 05 września 1991r. w dniu 15 maja 1996r., strony pozyskały spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku przy ul. (...) w K., a na podstawie umowy z dnia 05 sierpnia 1994r. w dniu 13 sierpnia 2003r. strony pozyskały spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego (garażu) położonego przy ul. (...) w K.. Przed pozyskaniem prawa do lokalu mieszkalnego strony uiszczyły wkład budowlany o wartości 53 890, 17 zł, a przed pozyskaniem prawa do garażu- wkład budowlany 10 705, 07 zł (termin uiszczenia tego wkładu upływał 30 czerwca 1994r.) Przed zajęciem lokali strony mieszkaly w lokalu wynajmowanym, w którym czynsz płaćca matka wnioskodawczyni.

Po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej wnioskodawczyni zajmowała z dziećmi stron lokal mieszkalny przy ul. (...) w K. oraz położony w sąsiedztwie lokalu garaż przy ul. (...). Syn stron W. (urodzony w (...) r.) usamodzielniał się i wyprowadził się z lokalu w kwietniu 2012r., córka stron M. (urodzona w (...)r.) zamieszkała z partnerem w pokoju studenckim, pozostawiawszy w lokalu stron osobiste rzeczy. Od (...) syn stron korzysta z garażu przy ul. (...), parkując w nim swój samochód i trzymając tu swoje rzeczy.

Wnioskodawczyni od 2005r. samodzielnie pokrywała koszty utrzymania lokalu mieszkalnego. Z tego tytułu na podstawie wystawionych przez Spółdzielnię not zaliczkowych uiszczyła w okresie od lutego 2005r. do lipca 2017r. łącznie 74 361, 89 zł. Kwota ta nie obejmuje należności zapłaconych w związku ze zużyciem mediów (wody, centralnego ogrzewania, prądu). W 2008r. wnioskodawczyni wymieniła w lokalu mieszkalnym okna za kwotę 4490 zł Całość kwoty na ten cel pokryła matka wnioskodawczyni.

W latach 90. XX w. B. W. prowadził działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej (...) s.a. (po zmianie nazwy P.I. (...) s.c.). Roczne dochody małżonków z tego tytułu wynosiły około 100 000 zł i pozwalały na oszczędności oraz inwestowanie. E. S. nie pracowała lub wykonywała prace pomocnicze w ramach działalności męża. W dniu 13 września 1998r. E. S. otrzymała gratulacje z powodu nadchodzących urodzin dziecka, w ten sposób potwierdzając informację, że mąż pozostaje w związku partnerskim z inną kobietą i zostanie kolejny raz ojcem. W tym dniu E. S. spakowała wszystkie jego rzeczy i zażądała opuszczenia lokalu. Po opuszczeniu lokalu uczestnik zamieszkał z partnerką w sąsiednim bloku, do lokalu przy ul. (...) przychodząc początkowo w celu spotkania się z dziećmi i pod nieobecność żony. Od ok. 2002 r. nie pojawiał się tu w ogóle. Ponownie strony miały ze sobą styczność dopiero w związku z postępowaniem rozwodowym. Z powodu wynikającego z rozstania stron załamania nerwowego i depresji, E. S. pozostaje nieprzerwanie pod opieką psychologiczno- psychiatryczną.

W grudniu 1998r. E. S. założyła działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży oprogramowania, którą zakończyła w czerwcu 2013r. Od 2013r. w lokalu stron nie mieszkają dzieci stron. W lutym 2002r. uczestnik wystąpił z P.I. (...) spółki cywilnej (domagając się sądowego jej rozwiązania), otrzymując z rozliczenia udziałów 18 600 zł, a w listopadzie 2002r. rozpoczął pracę wspólnik w (...) sp. z o.o w K.. Spółkę tę zawiązał B. W., jego partnerka G. W. i dzieci stron W. i M.. Następnie w dniu 11 września 2002r., B. W. zbył swoje udziały w tej spółce bratu M. W., pozostając jednak jej prokurentem. Aktualnie udziałowcami tej spółki są wyłącznie dzieci stron.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd pierwszej instancji wskazał, że lokal mieszkalny nieprzerwanie od kilkudziesięciu lat stanowi jedyne centrum życiowe (miejsce zamieszkania) wnioskodawczyni, która łoży na jego remonty i bieżące utrzymanie. Również aktualny stan zdrowia wnioskodawczyni (w tym problemy z kręgosłupem oraz depresją), nawet w uwzględnieniu trudnej sytuacji finansowej, czynią rażąco niesprawiedliwą (niehumanitarną) próbę wyjścia ze wspólności praw do lokali przez ich sprzedaż, co w przypadku lokalu mieszkalnego wiązałoby się z koniecznością

opróżnienia lokalu przez wnioskodawczynię. Wnioskodawczyni nieprzerwanie się leczy, co rokuje poprawę jej stanu zdrowia, posiada wyższe wykształcenie i mimo stanu zdrowia także dobre możliwości zawodowe. Podejmuje także aktywność w kierunku pozyskania dodatkowego wykształcenia zawodowego. Zarazem pozyskanie lokali na wyłączną własność -zakładając prawidłowe nimi zarządzanie - umożliwi pozyskanie wnioskodawczyni kwot czy to z wynajmu (części pomieszczeń), czy nawet ze sprzedaży lokalu garażowego, niezbędnych na spłatę. Wystarczającym zabezpieczeniem roszczeń wnioskodawcy będzie w ocenie Sądu ewentualne zabezpieczenie hipoteczne roszczeń, tym bardziej po założeniu ksiąg wieczystych. Wnioskodawczyni może także liczyć na wsparcie finansowe matki i siostry, jest także współwłaścicielką gospodarstwa rolnego (po dziadkach), z którego spieniężeniem także liczy się.

Łączna wartość składników majątku wspólnego stron (z uwzględnieniem kwot pozyskanych ze spieniężenia jednostek uczestnictwa w zakresie objętym żądaniem stron) to 435 760, 46 zł (350 000zł, 20 000 zł, 1625, 78 zł, 4832,23 zł, 37 559, 82 zł, 21 743, 43 zł), co oznacza, że na każdego z małżonków z uwzględnieniem równych udziałów w majątku dorobkowym, przypada suma 217 880, 23 zł. B. W. pozyskuje walory o wartości 1625, 78 zł, 4832, 23 zł, 21 743, 43 zł, co oznacza, że do wyrównania jego udziału brakuje sumy 189 678, 79 zł.

Na podstawie art. 212 k.c. Sąd oznaczył terminy dopłaty, uwzględniając po stronie wnioskodawcy przede wszystkim konieczność zgromadzenia znacznej kwoty pieniężnej, w tym niewykluczone że w drodze spieniężenia środków majątkowych lub pozyskania środków kredytowych. Wyznaczony termin dopłaty nie jest także nadmierny, nie narusza zatem uprawnienia uczestnika do pozyskania walorów majątkowych w rozsądnym terminie, uwzględniając iż mimo upływu 10 lat od daty ustania wspólności majątkowej, to nie uczestnik a wnioskodawczyni podjęła trud inicjowania postępowania o podział majątku. Znajduje się on przy tym w bardzo dobrej, a z nieporównywalnie lepszej sytuacji majątkowej, aniżeli wnioskodawczyni.

Sąd oddalił wniosek E. S. uznania żądania dopłaty należnej uczestnikowi za stanowiącą nadużycie prawa i jako tako sprzeczną z zasadami współżycia społecznego. Okoliczności związane z przyczynami ustania wspólności majątkowej, także te etyczne, czy też roszczenia związane ze sposobem rozliczenia majątku wspólnego, mogą być zaspokojone w trybie przewidzianym ustawą (wniosek o ustalenie nierównych udziałów, roszczenia związane z posiadaniem rzeczy, nakładami z majątku wspólnego na osobisty, z majątku osobistego na wspólny). Skoro ustawodawca w art. 212 k.c. stosowanym tu odpowiednio (art. 567 §3 k.p.c., art. 686 k.p.c., 618 k.p.c.), uprawnia współwłaściciela rzeczy do spłaty adekwatnej do wartości jego udziału, jeśli dalej każdy z byłych małżonków ma swobodę decyzji co do sposobu podziału majątku (w tym takiego ukształtowania stanowiska, by do spłaty nie doszło), i w danym wypadku możliwość takiego ukształtowania stanowiska istnieje bez większego uszczerbku dla słusznych interesów stron, nie ma podstawy prawnej, by żądanie spłaty/ dopłaty oceniać jako stanowiące nadużycie kolidujące z zasadami współżycia społecznego (tak w postanowieniu z dnia 6 stycznia 2000 r., I CKN 320/98). Do obniżenia należnej uczestnikowi dopłaty nie ma także uzasadnienia w okolicznościach rozpatrywanej sprawy. Uczestnik zaakceptował wartość obu lokali oznaczoną w 2015r. przez wnioskodawczynię, a została ona, jak wyjaśnił pełnomocnik wnioskodawcy ustalona z pominięciem nakładów, które wnioskodawczyni na lokal czyniła (nakładami tymi uczestnik nie jest w żaden sposób wzbogacony). Zarazem koszty utrzymania lokalu zostały przez Sąd osobno rozliczone, a zawinione przez uczestnika przyczyny ustania małżeństwa stron, które doprowadziły do załamania sytuacji zdrowotnej i majątkowej wnioskodawczyni, miały szansę zaspokojenia (zadośćuczynienia) w formule alimentacji (art. 60 k.r.o.). Skoro tam nie zostały uwzględnione, nie ma podstaw do uzasadniania nimi sposobu rozliczeń małżonków 13 lat po ustaniu wspólności majątkowej.

Sąd oddalił żądanie rozliczenia w postępowaniu nakładów poniesionych po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej przez wnioskodawczynię na zakup okien oraz wymianę drzwi wejściowych oraz bramy garażowej (we wniosku oznaczono je sumą 2000 zł, w toku postępowania kwota 5000 zł, przedstawiając faktury na łączną kwotę 6790 zł). Jak wynika z materiału dowodowego kwoty wydatkowane na powyższe cele zostały sfinansowane faktycznie przez matkę wnioskodawczyni i brak jest w materiale dowodowym podstaw do uznania, że wnioskodawczyni pozostaje z tego tytułu zobowiązana, a zatem że istotnie powstał w jej majątku uszczerbek. Wnioskodawczyni nie wykazała też ponad kwotę 4490 zł by jakiegokolwiek inne wydatki stwierdzone fakturami dotyczyły remontów, remontów w lokalach, były przez wnioskodawczynię a nie jej mamę fatycznie sfinansowane. Przede wszystkim jednak Sąd uwzględnił, że nakłady te otrzymuje w całości w naturze wnioskodawczyni, albowiem stały się one częścią składową lokalu

mieszkalnego i garażowego. Oznaczając zarazem wartość prawa do garażu i mieszkania, wnioskodawczyni ostatecznie nie uwzględniła wartości nakładów (wartość podana jest zatem niższa aniżeli byłaby gdyby nakłady wliczyć). W efekcie zatem, po przyznaniu substratu praw własnościowych wnioskodawczyni, włącznie z nakładami, a bez uwzględnienia ich wartości, wartością tych nakładów uczestnik w żaden sposób nie jest wzbogacony.

Sąd uwzględnił w części żądanie wnioskodawczyni zasądzenia od uczestnika kwoty należności poniesionych przez nią względem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K.. Wnioskodawczyni nie dochodzi z tego tytułu należności związanych ze zużyciem mediów (które istotnie wiążą się ze sposobem posiadania majątku stron), a jedynie rozliczenia należności oznaczonych art. 4- 6 Ustawy z dnia 15 grudnia 200r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U z 2013r. Poz. 1222 ze zm.) i statutem Spółdzielni, które każdy posiadacz spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu winien uiszczać, niezależnie od tego czy daną rzecz posiada czy też nie. Chodzi tu o opłaty eksploatacyjne oraz należności uiszczane za pośrednictwem spółdzielni: abonament za wodomierz główny, zaliczkę na ogrzewanie części wspólnych, wywóz nieczystości, podatek od nieruchomości, opłatę za wodomierz, należność związaną z obsługą telewizji kablowej, nadto fundusz remontowy, spłata kosztów przeprowadzonych remontów (por. k. 33 akt). Należności te strony winny byłyby uiszczać nawet wówczas, gdyby żadna z nich nie zamieszkiwała faktycznie w lokalu, i jako ciężary podlegają one rozliczeniu w podziale majątku dorobkowego (art. 868 k.p.c. w zw. z art. 618 k.p.c., art. 567 §3 k.p.c., 45- 46 k.r.o.). Sąd uwzględnił zarazem, że z łącznej dochodzonej z tego tytułu kwoty 79 139, 61 zł, po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej wnioskodawczyni uiściła kwotę 74 361, 89 zł, co oznacza, że adekwatnie do równych udziałów w majątku dorobkowym (art. 43 §1 k.r.o.), na wnioskodawcę z tego tytułu przypada kwota 37 180, 94 zł. Sąd uwzględnił także, że rozstrzygając o obowiązku przyczyniania się B. W. do utrzymania rodziny kwota 1600 zł miesięcznie (postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie w z dnia 28 maja 2002r., I1C (...), postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 lipca 2002r. IACz 855/02) istotnie uzasadnieniem wysokości kwoty stał się m.in. obowiązek partycypacji w kosztach utrzymania mieszkania (tu 300 zł, por. k. 270-272). Uczestnik pomija jednak, że obowiązek partycypacji w kosztach utrzymania rodziny zastrzeżono wyłącznie na czas trwania postępowania rozwodowego i w konsekwencji po zakończeniu tego postępowania – tj. po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, a ten jest istotny dla rozliczeń, rozstrzygnięcia te nie mają znaczenia w sprawie. Wskazać także należy, że osobno zasądzone od uczestnika alimenty na rzecz dzieci stron stanowią przysporzenie (zaspokojenie potrzeb) dzieci, nie zaś przysporzenie byłego małżonka czy też formę zwolnienia się współwłaściciela rzeczy z obowiązku pokrywania stałych kosztów jego utrzymania.

Sąd oddalił w całości żądanie B. W. o zasądzenie od wnioskodawczyni wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy ponad udział.

Sąd oddalił żądania wnioskodawczyni rozliczenie jako nakładu z majątku osobistego kwoty 53 890,17 zł, która miała zostać uiszczona na nabycie wkładu budowlanego związanego z mieszkaniem (k.237), a dalej oddalił żądanie rozliczenia nakładu z majątku osobistego w postaci darowizny od matki o wartości 10 705, 07 zł która miała zostać uiszczona na nabycie wkładu budowlanego związanego z garażem, jak również Sąd oddalił żądanie rozliczenia nakładu pracy wnioskodawczyni na działalność gospodarczą wnioskodawcy po ustaniu rozdzielności majątkowej i wniosek o rozliczenie wynagrodzenia B. W. z lat 1990- 1998r.

O kosztach postępowania Sąd postanowił na podstawie art. 520 §1 k.p.c., nie znajdując podstaw do odstąpienia od ogólnej zasady, iż każdy z zainteresowanych ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Racje stron były sporne w wielu kwestiach, niemniej w jednakowym zakresie zostały uwzględnione lub oddalone.

Uwzględniając przywołany wynik postępowania, a na podstawie odpowiednio stosowanego art. 113 Ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U z 2018r. Poz. 300) Sąd obciążył wnioskodawcę połową opłaty od wniosku, albowiem wnioskodawczyni od kosztu tego została w całości zwolniona.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu wnioskodawczyni Sąd orzekł na podstawie §10 pkt 8) w zw. z §8 ust. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w zw. z § 22 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej

pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. Poz. 1714), mając na względzie stopień zawilości sprawy oraz nakładu pracy adwokata oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności czas poświęcony na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczbę stawiennictw w sądzie i czynności podjętych w sprawie, wkład pracy adwokata w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych i nieznaczną obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

W apelacji od powyższego postanowienia wnioskodawczyni E. S., zaskarżając to postanowienie w punkcie V, domagała jego zmiany poprzez zasądzenie na rzecz uczestnika dopłaty obniżonej o 80 % w wysokości 37 935, 76 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, ewentualnie rozłożenia zasądzonej postanowieniem kwoty na raty.

Zaskarżonemu postanowieniu wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie:

- art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, iż w sprawie nie zachodzą okoliczności do jego zastosowania, a w konsekwencji oddalenie żądania wnioskodawczyni o obniżenie o 80 % spłaty należnej uczestnikowi z uwagi na zasady współżycia społecznego, podczas gdy z okoliczności sprawy wynika, że zachodzą przesłanki do zastosowania art. 5 k.c. a tym samym obniżenia spłaty należnej uczestnikowi, postawa uczestnika po rozwiązaniu małżeństwa, a także wcześniej była rażąco negatywna, uczestnik nie przyczynił się do utrzymania i zachowania w należyłym stanie majątku wspólnego stron, uczestnik nie interesował się w ogóle mieszkaniem oraz garażem oraz w całości zarzucił odpowiedzialność za składniki majątkowe na wnioskodawczynię;

- art. 212 k.c. (z ostrożności procesowej) poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, iż w niniejszej sprawie nie jest uzasadnione rozłożenie przysługującej uczestnikowi spłaty z majątku wspólnego na raty, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz sytuację życiową, w tym materialną wnioskodawczyni;

- art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przyjęciu, iż niegodziwość zachowania uczestnika, przy całkowitym braku jego zaangażowania w utrzymanie majątku wspólnego w stanie niepogorszonym, nie stanowi podstawy do pozbawiania go ochrony prawnej przez odmowę obniżenia spłaty w oparciu o zasady współżycia społecznego; przyjęciu terminu spłaty przez wnioskodawczynię kwoty 189678,79 zł na rzecz uczestnika w terminie dwunastu miesięcy od prawomocności orzeczenia, podczas gdy z uwagi na ciężką sytuację materialną wnioskodawczyni, a także jej problemy zdrowotne, nie będzie ona w stanie zebrać w tak krótkim czasie tak dużej sumy pieniężnej; niedostosowaniu terminu spłaty określonego w punkcie V postanowienia do realiów ekonomicznych panujących w kraju, przekroczenie zasady racjonalności w określeniu terminu spłaty, gdy z okoliczności przedmiotowej sprawy wynika, że wnioskodawczyni nie dysponuje tak dużą gotówką, nie ma oszczędności, nie ma zdolności kredytowej i nie będzie w stanie uzbierać takiej kwoty w terminie dwunastu miesięcy.

Uczestnik B. W. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Okręgowy w całości podziela poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, czyniąc je również podstawą własnego rozstrzygnięcia, jak również wyciągnięte z tych ustaleń wnioski, nie znajdując żadnych podstaw do podzielenia podniesionych w apelacji zarzutów co do naruszenia przepisów prawa procesowego jak i przepisów prawa materialnego.

Co do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wskazać należy, że zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że kwestia oceny dowodów została w pierwszej kolejności zarezerwowana dla sądu pierwszej instancji i jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby nawet w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Takie działanie mieści się bowiem w przyznanych sądowi kompetencjach do swobodnego uznania, którą z możliwych wersji uznaje za prawdziwą. Podkreślić trzeba, że tylko rażąco błędna ocena dowodów

lub oczywiście sprzeczna z treścią materiału dowodowego, wyrażająca się w braku logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub wnioskowaniu wykraczającym poza schematy logiki formalnej albo nieuwzględnieniu, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, skutkować może stwierdzeniem, że przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. min. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 września 2002 r. II CKN 817/2000, Lex Polonica nr 376152 oraz w wyroku z dnia 9 stycznia 2004 roku, IV CK 339/02, LexisNexis nr (...)). Przyjmuje się również, że skuteczne zgłoszenie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może ograniczać się do wykazywania, że możliwe byłyby inne wnioski odnośnie faktów, lecz polega na wykazaniu, że wnioski wyprowadzone przez sąd orzekający w świetle zasad doświadczenia życiowego i budowy sylogizmów były niemożliwe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2003 roku, IV CK 274/02, LexisNexis nr (...)).

Wbrew zarzutom apelacji poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne znajdują potwierdzenie w przeprowadzonym w sprawie materiale dowodowym. Apelująca zresztą podnosząc zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. zdaje się kwestionować nie poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia ale wyciągnięte z tych ustaleń wnioski. W każdym razie wnioskodawczyni nie wskazuje, aby dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena dowodów pozostawała w sprzeczności z zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniem życiowym.

Odnośnie zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie na samym wstępie zauważyć należy, że orzecznictwie faktycznie wskazuje na możliwość „miarkowania” należnych spłat w sprawie o podział majątku dorobkowego. Wychodzi się z założenia, że może to nastąpić, o ile istnieją przesłanki do ustalenia, że domaganie się przez uczestnika spłaty w pełnej wysokości stanowi naruszenie prawa (art. 5 k.c.). Wskazuje się przy tym, że także po przemianach systemowych, jakie miały miejsce po 1989 roku, stanowisko wyłączające w sposób kategoryczny dopuszczalność stosowania art. 5 k.c. w sprawach o podział majątku dorobkowego jest zbyt rygorystyczne i nie można go zaaprobować co najmniej z dwóch powodów. Pierwszy to ten, że poza nielicznymi wyjątkami nie ma podstaw do generalnego wyłączenia stosowania art. 5 k.c. w poszczególnych sprawach. Drugi zaś wynika z tego, że nie zachodzi sprzeczność art. 5 k.c. z konstytucyjną ochroną własności, skoro takiej sprzeczności co do zasady nie dopatrył się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 października 2000 roku, SK 5/99, (...) Zb. Urz. 2000/7/254 (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1998 roku, I CKN 684/97, Lex nr 477333; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2009 roku, III CSK 251/08, Lex nr 507972).

Tendencja w piśmiennictwie i judykaturze jest jednak taka, że art. 5 k.c. może być stosowany w sytuacjach wyjątkowych i w sposób bardzo powściągliwy. W sprawach o podział majątku wspólnego dopuszczalność zastosowania art. 5 k.c. w zakresie miarkowania wysokości spłaty należnej jednemu z małżonków upatruje się przede wszystkim w takiej sytuacji, gdy lokal, stanowiący praktycznie jedyny składnik majątku przypada małżonkowi, któremu powierzono pieczę nad dziećmi i ma on służyć zaspokojeniu ich potrzeb mieszkaniowych, nie stanowi natomiast podstawy uzyskania korzyści majątkowych. W takim stanie rzeczy żądanie współmałżonka przyznania mu spłaty w pełnej wysokości może być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Taka jednak sytuacja w okolicznościach niniejszej sprawy nie zachodzi. Poza sporem pozostaje bowiem to, że dzieci stron są dorosłe i utrzymują się samodzielnie. Przyznany wnioskodawczyni lokal mieszkalny ma dużą powierzchnię i jest zajmowany wyłącznie przez wnioskodawczynię na jej własne potrzeby mieszkaniowe. Lokal ten z powodzeniem może zostać zbyty, zaś kwota uzyskana z jego sprzedaży w części przeznaczona na zakup lokalu mniejszego, nie mówiąc już o możliwości zbycia lokalu garażowego.

Wskazywane przez wnioskodawczynię okoliczności w apelacji, jak wyłączna wina uczestnika w rozkładzie pożycia i jego mniejsze zaangażowanie w wychowanie dzieci nie mogą być argumentem przesądzającym za zastosowaniem art. 5 k.c. dla obniżenia dopłaty. Po pierwsze, co słusznie podkreślił Sąd pierwszej instancji okoliczności te mogły by zostać brane pod rozwagę raczej przy ocenie żądania ustalenia nierównych udziałów, które ostatecznie w niniejszej sprawie zostało cofnięte. Po drugie, finansowy wymiar konsekwencji rozkładu pożycia z winy jednego małżonka realizuje się w obowiązku alimentacyjnym względem drugiego małżonka i ten obowiązek jest przez uczestnika realizowany, co pozostaje poza sporem. Po trzecie wreszcie, wnioskodawczyni eksponując swój większy wkład w wychowanie dzieci w sposób nieuprawniony pomniejsza rolę uczestnika w gromadzeniu majątku, zwłaszcza na początku trwania

małżeństwa, kiedy to uczestnik osiągał znacznie wyższe dochody i w żaden sposób nie można powiedzieć, aby ten majątek był przez niego trwoniony. Nie jest usprawiedliwiony zarzut braku dbałości o majątek wspólny, wręcz przeciwnie dochody z pracy uczestnika majątek ten zwiększyły. To zaś, że uczestnik nie partycypował w kosztach utrzymania mieszkania i jego remoncie po tym, jak się z niego wyprowadził, jest wynikiem braku korzystania z niego. Zresztą z tytułu wyłącznego kosztu utrzymania majątku wspólnego wnioskodawczyni uzyskała rekompensatę w kwocie 37 180, 94 zł, zasądzona w punkcie VI postanowienia. Kwestia nakładów poczynionych na lokal nie prowadzi do pokrzywdzenia wnioskodawczyni skoro zgodnie wskazana wartość tego lokalu nie obejmuje poczynionych w nim nakładów.

Sąd Okręgowy nie znalazł również podstaw do podzielenia zarzutu naruszenia art. 212 k.c. Podkreślić należy, że wnioskodawczyni od samego początku optuje za przyznaniem jej lokalu mieszkalnego składającego się z czterech pokoi, który wykorzystuje wyłącznie na własne potrzeby mieszkaniowe. Jest przy tym, jako spadkobierczyni swojego ojca, współwłaścicielką gospodarstwa rolnego. Nie jest zatem tak, jak to wskazuje wnioskodawczyni, że nie posiada ona żadnej zdolności kredytowej. Zresztą, gdyby nawet tak było to roczny okres na odroczenie dopłaty należy uznać za wystarczające na to, aby poszukiwać możliwości choćby częściowego spieniężenia majątku i pozyskania środków na dopłatę, zaś w ostateczności nawet sprzedaż mieszkania i nabycie w celach mieszkaniowych mniejszego za niższą cenę. Nie bez znaczenia pozostają również wysokie kwalifikacje zawodowe wnioskodawczyni, pozwalające jej na znalezienie pracy i tym samym poprawę sytuacji materialnej.

Argumentem przesądzającym w tym względzie nie może być stan zdrowia wnioskodawczyni, skoro nie wskazuje ona, aby została uznana za niezdolną do pracy, zaś podjęte leczenie stwarza podstawy do przyjęcia pomyślnych rokowań. Wszystkie te okoliczności wziął pod rozwagę Sąd pierwszej instancji przy odroczeniu dopłaty. Dodać przy tym należy, że rzeczywista kwota dopłaty, z uwagi na zasądzone w punkcie VI roszczenie, wynosi 152 497,85 zł. Jeżeli przy tym uwzględni się to, że wnioskodawczyni poza mieszkaniem uzyskuje garaż o wartości co najmniej 20 000 zł, który nie jest niezbędny i może zostać zbyty, to rzeczywista kwota do dopłaty wynosi 132 497, 85 zł. Wnioskując o rozłożenie należności na raty wnioskodawczyni sama nie wskazuje skąd będzie w stanie raty w takiej wysokości spłacać przy jednoczesnym eksponowaniu przez nią trudnej sytuacji majątkowej. Odroczenie dopłaty na okres 12 od daty prawomocności postanowienia niewątpliwie jest znaczne i jest wystarczającym czasem na decyzję w przedmiocie kwestii majątkowych osoby, która posiada także inny majątek, którego nie sposób pominąć. Z drugiej strony, biorąc pod rozwagę upływ czasu od zakończenia małżeństwa nie można pomijać sytuacji uczestnika, który również posiada uprawnienie do uzyskania ekwiwalentu finansowego w ramach podziału wspólnego majątku, którego wypracowanie było jego udziałem.

W świetle powyższego orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W najnowszym orzecznictwie, które Sąd Okręgowy podziela (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2012 roku, V CZ 30/12, Lex nr 1231642) przyjmuje się, że w sprawach działowych nie zachodzi sprzeczność interesów, niezależnie od tego, jaki dana strona zgłasza wniosek co do sposobu podziału i jakie stanowisko zajmuje w sprawie. W takich postępowaniach strony są również w równym stopniu zainteresowane wynikiem postępowania, a ich interesy w zasadzie są wspólne, gdyż podlegają na wyjściu ze stanu wspólności. Słusznie przyjmuje się także (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013 roku, II CZ 28/13, Lex nr 1353173, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 roku IV CZ 13/12, Lex nr 1232808), że nawet wówczas, gdy uczestnicy postępowania wskazują różne sposoby podziału i zgłaszają w tym względzie odmienne wnioski, czy występują z roszczeniami dodatkowymi, nie zachodzi sprzeczność interesów w rozumieniu art. 520 § 2 i 3 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu orzeczono na podstawie § 10 ust. 1 pkt 8 w zw. z § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Należne pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenie wynosi 3600 zł, co po doliczeniu podatku VAT daje kwotę 4428 zł.